

Huvudman

Kalix kommun
kommun@kalix.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Näsby skolan i Kalix kommun

Beslut

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Kalix kommun en anmärkning avseende brister rörande utredning av orsaker till elevers frånvaro samt anmälan om frånvaro till huvudmannen. Kalix kommun ska senast **den 14 juni 2023** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet, 2023:909, i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Näsby skolan i Kalix kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Näsby skolan följer gällande bestämmelser om hantering av elevfrånvaro. Tillsynen har genomförts genom att Kalix kommun har fått besvara skriftliga frågor samt inkomma med efterfrågad dokumentation avseende två elever med hög frånvaro, elev X och Y.

Motivering av beslutet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har uppgett att både elev X och Y har haft en problematisk frånvaro under en längre tid. Under läsåret 2022/23 har elev X:s frånvaro legat mellan 70 och 90 procent medan elev Y:s frånvaro legat mellan 20 och 90 procent. En stor del av frånvaron är anmäld av respektive elevs vårdnadshavare. Elevernas problematiska frånvaro var känd för tidigare rektor vid Näsby skolan redan under läsåret 2021/22.

De båda elevernas frånvaro har utretts med hjälp av skolpsykolog den 15 december 2022. I utredningarna, som bifogats huvudmannens yttrande, har eleverna, elevernas vårdnadshavare och skolpersonal fått ge sin bild av elevernas situation. Utredningarna berör omständigheter såväl i som utanför skolan som kan ha betydelse för elevernas frånvaro. Skolinspektionen tog den första kontakten med skolans rektor i ärendet den 13 januari 2023 och elevernas frånvaro anmäldes till huvudmannen den 23 januari 2023.

Utifrån utredningarna har skolan och Kalix kommun vidtagit åtgärder för att öka elevernas närvaro i skolan. Åtgärderna har bland annat bestått av särskilda stödåtgärder genom åtgärdsprogram, relationsbyggande åtgärder samt samverkan med externa aktörer. Vidare har Kalix kommun avseende en av de aktuella eleverna utrett förutsättningarna att förelägga elevens vårdnadshavare att tillse att eleven fullgör sin skolgång. Det framgår även att skolan gjort förändringar i stödet till eleverna när vidtagna åtgärder inte ökat elevernas närvaro i skolan.

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt.

Av 7 kap. 3 § skollagen framgår att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till grundläggande utbildning i allmän skola.

Enligt 7 kap. 17 § skollagen ska en elev i grundskolan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Enligt 7 kap. 19 a § skollagen ska rektorn, om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som anordnas för utbildningen i grundskolan, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron skyndsamt anmäls till huvudmannen.

I förarbetena till bestämmelsen framhåller regeringen att en utredning av orsakerna till en elevs frånvaro alltid måste baseras på elevens hela situation. Regeringen framhåller vidare att enligt Skolverkets allmänna råd beror en elevs omfattande frånvaro ofta på en komplex situation med olika slags problem som kan röra både hem och skola. Många av orsakerna kan vara skolrelaterade och kräva åtgärder i skolan. Samtidigt kan hemförhållandena vara svåra och i vissa fall förekommer det att vårdnadshavaren inte bidrar till, eller på grund av sociala orsaker inte har möjlighet att se till, att eleven går till skolan. Det förekommer också att organisatoriska faktorer är orsaken till en elevs långvariga frånvaro. Exempel på detta kan vara brister i frånvarorapportering, låg grad av lärarkontakt, håltimmar, lärarbyten, brister i lärandemiljön eller otydlig ansvarsfördelning bland vuxna i skolan (Skolverket, Arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, s. 22). Utöver dessa exempel nämner regeringen att det även kan finnas fall där vårdnadshavare medvetet håller barn borta från skolan, exempelvis vid en utlandsresa där eleven inte beviljats ledighet eller p.g.a. psykisk ohälsa. I vissa extrema fall kan det vara fråga om hedersförtryck och att barnet blivit bortfört från landet (prop. 2017/18:182 s. 58).

Frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. Som Skolverket påpekar kan det i vissa fall räcka med en enklare utredning. Ett exempel på det kan vara att vid en längre sjukfrånvaro begära ett läkarintyg. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, t.ex. bristande bemötande eller behov av särskilt stöd. Eftersom varje elevs förutsättningar är olika och orsakerna till frånvaro är mångfacetterade krävs det i andra fall en mer omfattande utredning av vad som har orsakat frånvaron för den enskilde eleven. (...) Den nya bestämmelsen föreslås inte innehålla några detaljerade krav på hur utredningen om frånvaro ska genomföras. Fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster (prop. 2017/18:182 s. 59 f.).

I 7 kap. 20 § skollagen anges att den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolgång.

I 7 kap 21 § skollagen anges att hemkommunen i frågor som rör skolpliktiga elever som avses i 19 a § vid behov ska samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.

Av 7 kap. 22 § skollagen följer att huvudmannen ska se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolgång.

Av 7 kap. 23 § skollagen framgår att hemkommunen får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter vid vite, om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte gjort vad denna är skyldig att göra för att så ska ske.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det utgör en brist att orsakerna till elevernas frånvaro inte utretts förrän i december 2022 trots att elevernas problematiska frånvaro varit känd för rektor sedan läsåret 2021/22. Orsakerna till elevernas frånvaro kan därför inte anses ha utretts skyndsamt. Vidare utgör det en brist att skolan inte anmälde elevernas frånvaro till huvudmannen i samband med att utredningen av orsakerna till elevernas frånvaro startades, den 15 december 2022, utan först den 23 januari 2023, efter det att Skolinspektionen tagit den första kontakten med skolans rektor med anledning av elevernas frånvaro.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer i övrigt inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 11 § skollagen tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten. Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Kalix kommuns verksamhet vid Näsbyskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utredning av orsakerna till elevens frånvaro samt anmälan om frånvaro till huvudmannen. Utredningen visar emellertid att skolan utrett orsakerna till de granskade elevernas frånvaro samt anmält elevernas frånvaro till huvudmannen, även om detta skett vid en senare tidpunkt än vad författningarna stadgar. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Kalix kommun en anmärkning.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson.

Juristen Ellen Kalman har varit föredragande i ärendet.